

36

21

**PUNYASHLOK AHILYADEVI HOLKAR SOLAPUR
UNIVERSITY, SOLAPUR**

SKILL DEVELOPMENT CENTRE

**Course Name : Certificate Course in Right to
Information 2005**

Year- 2023

Course Syllabus Details

अभ्यासक्रम (SYLLABUS) माहिती

१)	अभ्यासक्रमाचे शिर्षक	माहिती अधिकार अधिनियम - २००५ प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम			
२)	परीक्षेचा विषय शिर्षक	माहिती अधिकार अधिनियम - २००५ पार्श्वभूमी व इतिहास			
३)	पेपर क्रमांक	१			
४)	पेपरचे उद्दिष्टे/वैशिष्ट्ये	१. कायद्याची अंमलबजावणी व कायद्याचा वापर यांतील अडचणींचा विचार करून केलेला अभ्यासक्रम. २. प्रचलित शिक्षण व मुक्त शिक्षण या दोन्ही पध्दतींचा उपयोग करून केलेली अभ्यासक्रमाची आखणी. ३. लेखी परिक्षा तसेच कायद्याच्या प्रत्यक्ष वापरामुळे तसेच मिळणाऱ्या कार्यानुभवाचा अभ्यासक्रमात समावेश. ४. लोकशाही प्रक्रियेत सहभागी होऊ इच्छिणारे सर्व नागरिक, विद्यार्थी, शिक्षक, गृहिणी, स्वयंसेवी संस्था, प्रसार माध्यमातील व्यक्ती, सार्वजनिक प्राधिकरणातील अधिकारी व कर्मचारी यांना हा अभ्यासक्रम उपयुक्त ठरेल.			
५)	पेपरची फलनिष्पत्ती	१. लोकशाही, शासन, प्रशासन, व्यवस्थेत सहभागी होण्याचे कौशल्य वाढीस लागेल. २. कायद्यातील विविध तरतुदी समजणे, कायद्याचा वापर योग्य करण्याचे कौशल्य प्राप्त करणे शक्य होईल. ३. कायद्यातील सर्व तरतुदी व त्यांच्या अंमलबजावणीचे बारकावे समजतील. ४. कायदे, नियम कार्यपध्दती व शासकीय, प्रशासकीय प्रक्रियांच्या बाबतीतील साक्षरता वाढेल. ५. नागरिकांमध्ये जाणिव जागृती होऊन योग्य माहिती मागितली जाईल, अधिकारी व कर्मचारी यांच्यामधील कायद्यामधील भिती कमी होईल.			
६)	अभ्यासक्रम तपशील	घटक-१	माहिती अधिकार अधिनियम - २००५ पार्श्वभूमी व इतिहास	तासिका	
		घटक-२	माहिती अधिकार आंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय संदर्भ	तासिका	
		घटक-३	माहिती अधिकार अधिनियम संकल्पना व स्वरूप	तासिका	
		घटक-४	माहिती अधिकार आणि सार्वजनिक प्राधिकरणावरील आबंधने	तासिका	
७)	संदर्भ ग्रंथ व पुस्तके	१. कायदामाहितीचा अन् अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा २. माहिती अधिकार कायदा - २००५			
८)	पात्रता	बारावी उत्तीर्ण			
९)	अभ्यासक्रमाचे शुल्क	२०००/- रुपये			

महका
(श्रीमती. मा. सी. पाटेवार)
सदस्य

(डॉ. शि. ना. शिंदे)
(डॉ. शि. ना. शिंदे)
सदस्य

अ. वि. वि. म. म. म.
(डॉ. आर. सी. वि. वि. म. म. म.)
अध्यक्ष

Course Syllabus Details

अभ्यासक्रम (SYLLABUS) माहिती

१)	अभ्यासक्रमाचे शिर्षक	माहिती अधिकार अधिनियम - २००५ प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम			
२)	परीक्षेचा विषय शिर्षक	जनमाहिती अधिकारी : कार्ये व जबाबदाऱ्या			
३)	पेपर क्रमांक	२			
४)	पेपरचे उद्दिष्टे/वैशिष्ट्ये	१. जनमाहिती अधिकारी यांची जबाबदारी कळेल. २. माहिती अधिकार कायद्यातगत सार्वजनिक प्राधिकरणाची माहिती जाहिर करणे, त्यामध्ये वेळोवेळी बदल करून प्रसारीत करणे. ३. सहाय्यक जन माहिती अधिकारी यांनी नोंद वह्या ठेवणे व नागरिकांना सहाय्य करणे, जन माहिती अधिकारी पद निर्देशित करणे. ४. सार्वजनिक प्राधिकरणाचे अधिकारी व कर्मचारी यांना या कायद्याची परिणाम कारक अंमलबजावणी करताना येणाऱ्या अडचणी सोडविणे. ५. कायद्यातील कोणती माहिती देणे अथवा न देणे हे कळणे.			
५)	पेपरची फलनिष्पत्ती	१. कायद्यातील परिणाम कारकता मोठी असल्याने कालमर्यादेचे बंधन आहे, हे यामुळे कळाले. २. नागरिकांचा कामकाजांमध्ये सहभाग वाढविणे. माहिती नाकारणे चाची प्रक्रिया कळाली. ३. सार्वजनिक प्राधिकरण जबाबदाऱ्या, व्याप्ती, सहाय्यक जन माहिती अधिकाऱ्याची भूमिका, कर्तव्य व जबाबदारी कळाली. ४. माहिती प्रकट करण्याचे अपवाद, त्रयस्थ पक्ष इ. माहिती समजली. ५. माहिती अधिकार कायद्यातील तत्व, अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य, व कायद्याने आलेला अपेक्षित बदल.			
६)	अभ्यासक्रम तपशील	घटक-१	जनमाहिती अधिकारी व सहाय्यक जनमाहिती अधिकाऱ्याची नेमणुक	तासिका	
		घटक-२	जनमाहिती अधिकाऱ्याची कार्ये	तासिका	
		घटक-३	जनमाहिती अधिकाऱ्यांच्या जबाबदाऱ्या	तासिका	
		घटक-४	माहिती अधिकार अर्जावरील जनमाहिती अधिकाऱ्याची निर्णयप्रक्रिया	तासिका	
७)	संदर्भ ग्रंथ व पुस्तके	१. कायदामाहितीचा अन् अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा २. माहिती अधिकार कायदा - २००५			

महेशकर
(श्रीमती मा. सी. पाटेकर)
सदस्य

(शि.शि.शि.)
(डॉ. शि. ना. शिंदे)
सदस्य

(शि.शि.शि.)
(डॉ. आर. सी. निंबोळकर)
अध्यक्ष

Course Syllabus Details					
अभ्यासक्रम (SYLLABUS) माहिती					
१)	अभ्यासक्रमाचे शिर्षक	माहिती अधिकार अधिनियम - २००५ प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम			
२)	परीक्षेचा विषय शिर्षक	राज्य व केंद्रिय माहिती आयोग आणि अपील प्रक्रिया			
३)	पेपर क्रमांक	३			
४)	पेपरचे उद्दिष्टे/वैशिष्ट्ये	१. राज्य माहिती आयोग जबाबदारी व अधिकार. २. केंद्रिय माहिती आयोग जबाबदारी व अधिकार. ३. अपील व शास्ती यांची सविस्तर माहिती. ४. सार्वजनिक प्राधिकरणवरील अहवाल आयोगाला देणे. ५. कायद्याची विस्ताराने परिणामकारकता कळणे.			
५)	पेपरची फलनिष्पत्ती	१. राज्य माहिती व केंद्रिय आयोग यांच्या बदल नागरिकांना संपूर्ण माहिती कळणे. २. जन माहिती अधिकाऱ्यांची मर्यादा व राज्य माहिती अयोगांची शास्ती, नुकसान भरपाई, अपील इ. गोष्टी कळणे. ३. अयोगाचे न्यायनिवाडे प्रथम अपील कार्य पध्दती व तरतुदी माहिती आयोगाकडील तक्रार निवारण प्रक्रिया ४. अपील विषयक कामकाज, माहिती आयोगाचे अधिकार व कर्तव्य व अपीलीय भूमिका. ५. प्रकट न करावयाच्या माहितीचे प्रकार व तरतुदी, अंशतः माहितीचे प्रकटीकरण.			
६)	अभ्यासक्रम तपशील	घटक-१	राज्य / केंद्रिय माहिती आयोग : कार्ये व जबाबदाऱ्या	तासिका	
		घटक-२	प्रथम अपील व शास्ती प्रक्रिया	तासिका	
		घटक-३	द्वितीय अपील व शास्ती प्रक्रिया	तासिका	
		घटक-४	माहिती अधिकार: २००५ अद्ययावत शासन निर्णय	तासिका	
७)	संदर्भ ग्रंथ व पुस्तके	१. कायदामाहितीचा अन् अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा २. माहिती अधिकार कायदा - २००५			

रमेशांक
(श्रीमती मा.सी. चारेवार)
संदर्भ

(श्रीमती मा.सी. चारेवार)
(डॉ. शि.का.शिंदे)
संदर्भ

(डॉ. शि.का.शिंदे)
(डॉ. शि.का.शिंदे)
संदर्भ

Course Syllabus Details

अभ्यासक्रम (SYLLABUS) माहिती

१)	अभ्यासक्रमाचे शिर्षक	माहिती अधिकार अधिनियम - २००५ प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम			
२)	परीक्षेचा विषय शिर्षक	प्रात्यक्षिक पेपर क्रमांक १			
३)	पेपर क्रमांक	४			
४)	अभ्यासक्रम तपशील	घटक-१	माहिती अधिकारात अर्ज करणे आणि प्रथम व द्वितीय अपील करणे.	तासिका	
		घटक-२	स्वतः जनमाहिती अधिकारी असण्याची कल्पना करून माहिती अधिकारात प्राप्त झालेल्या अर्जावर कोणती कार्यवाही कराल याचा सविस्तर अहवाल तयार करणे.	तासिका	
		घटक-३	स्वतःस प्रथम अपिलीय अधिकारी असल्याची कल्पना करून प्राप्त झालेल्या अपील अर्जावर निर्णय घेण्याची सविस्तर प्रक्रिया विशद करणे.	तासिका	
		घटक-४	राज्य / केंद्रिय माहिती आयोगाकडे प्राप्त होणाऱ्या अपील अर्जावर निर्णय प्रक्रिया कशारितीने पूर्ण केली जाते यावर सविस्तर अहवाल लिहिणे.	तासिका	
		घटक-५	एखाद्या सार्वजनिक प्राधिकरणास भेट देऊन तेथील जनमाहिती अधिकाऱ्याची मुलाखत घेऊन त्यांच्या कार्याबाबत अहवाल तयार करणे.	तासिका	
		घटक-६	Viva	तासिका	
५)	संदर्भ ग्रंथ व पुस्तके	१. कायदामाहितीचा अन् अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचा २. माहिती अधिकार कायदा - २००५			

(मीमती. मा. शा. पारेवार)
संदर्भ-२

(डॉ. शि. ना. शिंदे)
संदर्भ

(डॉ. आर. धी. चिंचोमकर)
संदर्भ-२

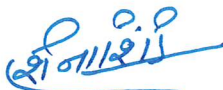
EXAMINATION PATTERN :-

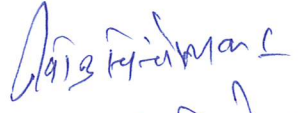
A) Theory Paper Title & Total Mark & Minimum Passing Marks

Sr. No.	Paper Title	Total Marks	Minimum Passing Marks
१	माहिती अधिकार अधिनियम २००५ पार्श्वभूमी व इतिहास	१००	४०
२	जनमाहिती अधिकारी : कार्ये व जबाबदाऱ्या	१००	४०
३	राज्य व केंद्रिय माहिती आयोग आणि अपील प्रक्रिया	१००	४०
४	प्रात्यक्षिक पेपर क्रमांक १	१००	४०

NOTE :-

1)	15 hours for each Paper is mandatory
2)	3 Papers requires for Certificate Course (including Theory & Practical)
3)	4 Papers requires for Diploma course (including Theory & Practical)
4)	6 to 8 Papers requires for Diploma course (including Theory & Practincal)

 (डॉ. सी. मा. श्री. पांडेय) डॉ. हि. का. शिंदे
 सदस्य सदस्य

 (डॉ. सी. मा. श्री. पांडेय) डॉ. हि. का. शिंदे
 सदस्य सदस्य

प्रश्नपत्रिकेचा नमुना (लेखी पेपर १, २ आणि ३)

सूचना :-

- १) अभ्यासक्रमानुसार प्रश्नपत्रिकांचे स्वरूप असावे.
- २) प्रश्नपत्रिकेमध्ये वस्तुनिष्ठ व लघुत्तरी आणि दीर्घोत्तरी प्रश्नांचा समावेश असावा.

माहिती अधिकार अधिनियम २००५ प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम

प्रश्नपत्रिका स्वरूप

गुण : १०० वेळ : ३ तास

प्रश्न १ ला - योग्य पर्याय निवडा

१० गुण

- १.
- २.
- ३.
- ४.
- ५.
- ६.
- ७.
- ८.
- ९.
- १०.

प्रश्न २ रा - संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (८ पैकी ६ सोडवा.)

१८ गुण

- १.
- २.
- ३.
- ४.
- ५.
- ६.
- ७.
- ८.

प्रश्न ३ रा - टिपा लिहा. (४ पैकी ३ सोडवा.)

१२ गुण

- १.
- २.
- ३.
- ४.

प्रश्न ४ था - सविस्तर उत्तरे लिहा (८ पैकी ३ सोडवा.)

६० गुण

- १.
- २.
- ३.
- ४.
- ५.
- ६.
- ७.
- ८.

महेश
(श्रीमती मा. श्री. गारेकर)

श्री. ना. शिंदे
(डॉ. श्री. ना. शिंदे)
सदस्य

डॉ. वि. वि. मोम
(डॉ. आर. वी. वि. मोम)
सदस्य

दिनांक : ३०/०३/२०२२

प्रति,
डॉ.प्र.ना.कोळेकर
समन्वयक,
कौशल्य विकास केंद्र,
पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर
सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर.

विषय : “माहिती अधिकार अधिनियम २००५” प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचा अभ्यासक्रम स्विकारणेबाबत...

संदर्भ : जा.क्र.पुअहोसोविसो/कौशल्य विकास केंद्र/ २०२२/ १७६२ दि. ११ मार्च २०२२ रोजीचे आपले पत्र.

महोदय,

उपरोक्त संदर्भास अनुसरून आपण कौशल्य विकास केंद्रात सुरू करावयाच्या अभ्यासक्रमाची “ माहिती अधिकार अधिनियम २००५ ” प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचा मसुदा तपासून व आवश्यक त्या सुधारणा करून दिनांक ०४ एप्रिल २०२२ पर्यंत सादर करणेबाबत कळविले होते. त्यानुसार सदरचा अभ्यासक्रम सोबत जोडून पाठवित आहोत. कृपया स्विकार व्हावा ही विनंती.

mparekar
30/3/2022
श्रीमती. माधवी पारेकर
सदस्य

शि.ना.शिंदे
30/03/2022
डॉ.शि.ना.शिंदे
सदस्य

प्रा.डॉ.आर.बी.चिंचोळकर
30/3/22
प्रा.डॉ.आर.बी.चिंचोळकर
अध्यक्ष